

РЕШЕНИЕ

№ 355

гр. Варна, 18.12.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АПЕЛАТИВЕН СЪД – ВАРНА, II СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и втори ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Анета Н. Братанова
Членове: Георги Йовчев
Дарина Ст. Маркова

при участието на секретаря Десислава Ив. Шинева Чипева
като разгледа докладваното от Дарина Ст. Маркова Въззивно търговско дело
№ 20233001000482 по описа за 2023 година

И за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е въззивно, образувано по жалби на ЗАД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД със седалище гр.София, срещу решение № 237 от 31.05.2023г. по търг.дело № 716/21г. по описа на Окръжен съд – Варна, в частта му, с която застрахователното дружество е осъдено да заплати на В. Т. Д. и на В. Н. В., и двамата от с.Неофит Рилски, община Ветрино, обезщетение за причинени неимуществени вреди, изразяващи се в болки, страдания и психически стрес, вследствие на ПТП, реализирано на 09.02.2021г. на главен път I – 2 между гр.Девня и с.Неофит Рилски, виновно причинено от Д Й С, който при управление на МПС марка „Пежо 307“ с прекратена регистрация № Х ХХХХ ХХ, застрахован по риска „ГО на автомобилистите“ в ответното дружество, при което е причинена смъртта на техния син Н В.в Т., пътник в същия автомобил, ведно със законна лихва, за разликата над 50 000лв. до присъдените на всеки от тях суми по 140 000лв., ведно с лихви и по насрещна въззивна жалба на В. Т. Д. и В. Н. В. срещу същото решение, но в частта му, с която са отхвърлени предявени от тях искове срещу застрахователя за обезщетения за претърпени неимуществени вреди от смъртта на техния син за

разликата над 140 000лв. до претендираните 200 000лв., ведно със законна лихва, както и в частта, с която са отхвърлени претенциите им за присъждане на законна лихва върху застрахователното обезщетение за периода от датата на уведомяване на застрахователя със завеждане на писмена претенция 09.04.2021г. до 01.05.2021г.

Във въззивната жалба на застрахователното дружество се твърди че решението в обжалваните от него осъдителни части е постановено в нарушение на материалния закон /чл.52 от ЗЗД, чл.51 ал.2 от ЗЗД, при допуснато съществени процесуални нарушения и при необоснованост на крайните изводи на съда.

Оспорва приетия от съда размер на причинените им неимуществени вреди в размер на 200 000лв., както и приетия от съда процент на съпричиняване – 30 %, като се твърди че приносът на пострадалия следва да бъде определен най-малко на 60 %.

Твърди че определеният от съда размер от 200 000лв. за всеки от родителите е завишен и несправедлив, определен е в нарушение на критерия за справедливост, същият не кореспондира на социално-икономическата обстановка в страната и на обективно установените данни по делото. Твърди че съдът е приложил избиращ подход при анализа на доказателствения материал, не е обсъдил определени доказателства, което е довело до формиране на необосновани и грешни правни изводи.

Намира за правилен извод на съда за наличие на съпричиняване от страна на пострадалия поради знание, че водачът е бил под въздействието на алкохол, но оспорва определения от съда процент на съпричиняване. Твърди че реалният принос на пострадалия е поне 50 %, тъй като употребата на алкохол от водача, който е бил и неспособен е изключителен рисков фактор, който многократно завишава възможността да се реализира пътен инцидент. Приносът на Т. се изразява в съзнателно противоправно негово поведение, пренебрегващо очевиден и рационален факт, че водачът е с намалена способност да управлява адекватно и с нужното внимание и безопасност МПС, което обстоятелство, обективно е довело до настъпване на вредоносния резултат, като го обуславя в изключително висока степен. Твърди че намаляването на обезщетението с 30% не отразява реалният принос на пострадалото лице в ПТП и във вредата. Позовава се на съдебна

практика, на която обжалваното от него решение противоречи.

По приетия размер на обезщетението, твърди че съдът неправилно е приложил принципа на справедливост съгласно чл.52 от ЗЗД. Твърди че съдът не е отчетел в достатъчна степен социално-икономическите условия на живот в страната. Излага, че обезщетението за неимуществени вреди не може да бъде средство за подобряване на материалния статус на ищите, защото това противоречи на компенсаторното предназначение и характер на репарацията. Твърди че приетият размер от 200 000лв. е необосновано завишен, не кореспондира на критериите за справедливост и на икономическата конюнктура в страната към момента на причиняване на вредата. Излага че претендираното обезщетение се равнява на над 150 средни брутни месечни заплати на всеки ищец, приход, който ищите не биха могли да придобият чрез доходи от трудова дейност, не само през една значителна част от живота си, но и през времето, в което са търпели неимуществените вреди от загубата на своя близък. Твърди, че в този размер присъденото обезщетение се превръща в самоцелен източник на материално благополучие за ищите, тъй като размерът на обезщетението не може да бъде икономически обоснован, нито болката и страданията имат цена.

Твърди че определеното обезщетение е завишено и спрямо обичайно присъждащите обезщетения в съдебната практика.

Моли съда да отмени решението в обжалваната от него осъдителна част за разликата над 50 000лв. за всеки от ищите и да постанови друго, с което исковите претенции над този размер да бъдат отхвърлени. Претендира направените по делото разноси.

В срока по чл.263 ал.1 от ГПК е депозиран отговор от В. Т. Д. и В. Н. В., и двамата от с.Неофит Рилски, в който се изразява становище за неоснователност на подадената жалба от застрахователя. Молят съда да потвърди решението в обжалваната от него осъдителна част.

В насрещната жалба на В. Т. Д. и В. Н. В. се твърди че решението, в обжалваните от тях осъдителни части е неправилно поради неправилно приложение на материалния закон – чл.51 ал.2 от ЗЗД.

Оспорват извода на съда, че е пострадалият Т. обективно е допринесъл за настъпване на вредоносния резултат, поради това че съзнателно и свободно

се е съгласил да бъде превозван от водач, за когото знае, че е под въздействието на алкохол. Твърдят че от показанията на св.Т. Т. не се установяват правоограничаващите възражения на застрахователя, че Н. Т. съзнателно е пренебрегнал очевиден и рационален факт, че водачът на автомобила е с намалена способност да управлява МПС адекватно и с нужното внимание и безопасност. Сочат че именно от тези гласни доказателства се установява, че от поведението на водача не е личало да е бил под въздействие на алкохол. Сочат че освен тях в автомобила е имало и други пътници, на които също не е направило впечатление водачът да е под въздействието на алкохол. Твърдят че приетият процент на съпричиняване е прекомерен, тъй като за никого от пътуващите не е било ясно, че водачът е под въздействието на алкохол.

Оспорват приетия от съд начален моментна дължимата законна лихва. Твърдят че е приложима нормата на чл.429 ал.3 от КЗ като по делото са представени доказателства за уведомяване на застрахователното дружество за настъпването на събитие на 09.04.2021г., от която дата твърдят че се дължи законна лихва от застрахователя.

Молят съда да отмени решението в обжалваната му отхвърлителна част и да им присъди обезщетение за претърпените от тях неимуществени вреди още по 60 000лв. за всеки от тях, както и да присъди законна лихва върху дължимото от застрахователя обезщетение с начална дата датата на завеждане на застрахователната претенция – 09.04.2021г.

В срока по чл.263 ал.1 от ГПК е депозиран отговор от застрахователното дружество, в които се изразява становище за неоснователност на подадената жалба. Моли съда да потвърди решението в обжалваната от ищците част.

Въззивниците В. Т. Д. и В. Н. В. чрез процесуален представител в съдебно заседание, поддържат своята жалба и молят съда да уважи исквете за обезщетение в предявения размер и да остави без уважение жалбата на застрахователя. Претендират направените по делото разноски.

Въззивникът ЗАД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД в съдебно заседание чрез процесуален представител поддържа своята жалба и моли съда да я уважи като намали размера на присъденото обезщетение. Изразява становище за неоснователност на жалбата на ищците и моли съда да я остави без

уважение. Претендира направените по делото разноски.

Въззивният съд, след съвкупна преценка на събраните по делото доказателства, заедно и поотделно, и съобразно предметните предели на въззивното производство, приема за установено следното:

Предявени са искиове с правно основание чл.423 от КЗ и чл.86 от ЗЗД от В. Т. Д. и В. Н. В. срещу ЗАД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД за обезщетение за претърпени неимуществени вреди от смъртта на техния син Н В.в Т. при пътно-транспортно произшествие на 08.02.2021г., причинено виновно от водача на лек автомобил „Пежо 307“ с прекратена регистрация № Х ХХХХ ХХ за сумите по 200 000лв. за всеки от родителите, ведно със законна лихва. Решението на първоинстанционния съд в частта му, с която застрахователят е осъден да заплати обезщетение за неимуществени вреди до размера на сумата 50 000лв. за всеки от двамата родители е влязло в сила. Предмет на възивно обжалване е решението в осъдителната му част за разликата над 50 000лв. до 140 000лв. и в отхвърлителната му част над 140 000лв. до 200 000лв. за всеки от ищите, както и началната дата на присъдената законна лихва.

С оглед влязлата в сила осъдителна част на първоинстанционното решение и предметите предели на силата на присъдено нещо, въззивният съд намира, че пред настоящата инстанция е установено настъпването на пътно-транспортното произшествие на 08.02.2021г., причинената смърт на Н В.в Т. в резултат на произшествието, починал на 23 години, вината на водача на водача на лек автомобил „Пежо 307“ с рег.№ Х ХХХХ ТД Д Й С и механизмът на пътно-транспортното произшествие. Не е спорно, че между застрахователното дружество и собственика на автомобила, с който е причинено пътно-транспортното произшествие, е сключен договор за задължителна застраховка “Гражданска отговорност на автомобилистите”, действаща към датата на пътно-транспортното произшествие, която покрива отговорността на застрахователя за причинени от водача Славов вреди при управлението на автомобила. Не е спорно че ищите са наследници по закон – баща и майка на починалия при пътно-транспортното произшествие Н В.в Т..

Спорни пред въззивна инстанция са размерът на обезщетението за неимуществени вреди и наличието на съпричиняване от страна на пострадалия:

По размера на неимуществени вреди, въззивният съд намира следното:

От първата инстанция са събрани гласни доказателства – показанията на свидетелите А В. Д.а, Д Т.а Д.а, П М П, преки и непосредствени, депозираните непротиворечиво и убедително и взаимно допълващи се, поради което и кредитирани от въззивната инстанция изцяло. Съдът констатира, че по отношение на факта, кое поред дете в семейството е Н, е налице противоречие между свидетелските показания на А Д.а и Д Д.а и твърденията на ишците в исковата молба, установени и от представени по делото писмени документи, а именно, че Н е първо дете в семейството, а починалата непосредствено след раждане Д, второ. Но независимо от това противоречие, тъй като става въпрос за събитие отдалечено много назад във времето, и тъй като двете свидетелки са роднини на бащата, познават семейството, съдът дава изцяло вяра на показанията им за връзките и отношенията в семейството, както и за отражението от смъртта на Н в живота на родителите му. От показанията на свидетелите въззивният съд приема за установено, че Н е бил отглеждан с много любов, бил е много обичан и подкрепян от родителите си, бил е гордост за тях. Той също е изпитвал към тях силни синовни чувства и привързаност. Семейството, заедно с двете деца – Н и по-малкият му брат е прекарвало много време заедно. Н е бил много добър син, с много мечти за бъдещето. Внезапната смърт на сина им е преобърнала живота им, имали са мисли за самоубийство, изпаднали са в депресивни състояния, престанали са да общуват с хората, не празнуват никакви празници. Запазили са непокътнат етажа и стаите, в които е живял Н, стаите са пълни с негови снимки, майката не дава да се пипат вещите му. Свидетелите сочат, че мъката по починалия си син се отразява и върху емоционалната им връзка с по-малкото им дете. Според свидетелите и към момента скръбта им е същата, както към момента на смъртта.

От приетата по делото съдебно-психологична и психиатрична експертиза, обективно и компетентно дадена, неоспорена от страните и кредитира от въззивния съд изцяло, съдът приема за установено че внезапната и преждевременна загуба на сина им е причинила на всеки от родителите му тежка психотравма и първоначална остра стресова реакция. След острата фаза се е развила протрахирана /повече от година/ реакция на скръб с тежък депресивен синдром и понастоящем тежък депресивен епизод без психотични симптоми. Налице е понижено настроение с изразена емоция

на тъга, натрапливо припомняне на загубата и светкавични спомени от събитието, натрапливо припомняне на спомени със сина им, илюзорни преживявания с мъртвия. Изразени са усещане за празнота, липса на положителни емоции до анхедония. При майката водеща е тревожността и емоционалната лабилност, при бащата скръбта е по-капсулирана, с поредуцирани външни прояви, но с не по-малко изразена тежест на депресивния синдром. Експертът сочи са налице трайни последици върху психичното състояние на родителите, до степен личностови промени, които биха се задълбочили в бъдеще. След злополуката ишците са потърсили лекарска помощ, приемали са изписаната им терапия в продължение на няколко месеца, като към момента приемат само медикаменти, назначени от личния им лекар. По мнение на експерта, изразено в съдебно заседание, ако бяха продължили с терапия, назначена от специалист – психиатър, тяхното психично състояние би се подобрило, част от симптомите като силна тревожност и безсъние биха отзвучали и това би смекчило симптомите на депресията, като това се отнася особено за майката.

При определяне по справедливост на основание чл.52 от ЗЗД на размера на неимуществените вреди и съобразно Постановление № 4/68г. на Пленума на ВС, въззивният съд отчита конкретните обективно съществуващи обстоятелства съобразно указанията от Пленума на ВС общи критерии - момент на настъпване на смъртта, възраст и обществено положение на пострадалия, степен на родствена близост между пострадалия и лицето, което претендира обезщетение, действително съдържание на съществуващите между пострадалия и претендиращия обезщетение житейски отношения и обстоятелствата, при които е настъпила смъртта. Н.Т. е починал на 23г. в резултат на получени травми при пътно при пътно-транспортно произшествие на 09.02.2021г., несъвместими със живота. Към момента на смъртта на сина си въззивниците са били съответно на 44г. и 42г. Събраните в първоинстанционното производство гласни доказателства сочат че починалият и неговите родители са били сплотено и задружно семейство с много добри, топли и хармонични отношения между тях. Синът Н. е бил надежда и смисъл в живота на родителите си. Смъртта му е причинила на родителите му морални болки и страдания, с изключително висок интензитет и времетраене, като и по настоящем постоянната и непреодолима скръб е тяхно емоционално състояние, налице е социална изолация и депресивно

състояние до степен на личностови промени. Съгласно постоянната съдебна практика при определяне на справедливия размер на обезщетението за неимуществени вреди следва да се отчита и общественно-икономическата конюнктура в страната към момента на увреждането, като застрахователната сума по договора следва да се има предвид като един от критериите по приложението на чл.52 ЗЗД. Отчитайки всички тези обстоятелства, настоящия състав на въззивния съд приема, че в конкретния случай справедливото по смисъла на чл.52 ЗЗД обезщетение за понесените от В. Т. Д. и В. Н. В. неимуществени вреди от смъртта на техния син е в размер на сумата 200 000лв.

По възражението за съпричиняване:

Възражението за съпричиняване, поддържано и във въззивното производство, е направено своевременно като се твърди, че пострадалият Т. е допринесъл за собственото си увреждане поради знание, че водачът на автомобила е бил под въздействието на алкохол. Другите възражения, направени своевременно от застрахователя, разгледани от първоинстанционния съд и намерени за недоказани, не се поддържат от застрахователя във въззивната жалба. В тежест на застрахователното дружество е да докаже при условията на главно и пълно доказване, поведението на пострадалия, допринесло за настъпване на вредоносния резултат.

Съобразно разрешението, дадено в т.7 на тълкувателно решение 1/14 от 23.12.2015г. по тълк.дело № 1/2014г. на ОСТК на ВКС налице е съпричиняване на вредата, когато пострадалото лице е пътувало в автомобил, управляван от водач, употребил алкохол над законоустановения минимум, ако този факт му е бил известен.

В настоящия случай в присъдата на наказателния съд по НОХД № 226/22г. по описа ВОС изрично е посочено, че деянието е извършено от виновния водач в пияно състояние. Поради което и фактът, че виновният водач е употребил алкохол над законоустановения минимум е установен с влязлата в сила присъда.

Като доказателство по делото са събрани показанията на свидетеля Т М Т., брат на виновния водач, бил заедно с починалия и водача вечерта и пътувал в колата, с която е станало произшествието. Съдът кредитира тези

показания като преки, непосредствени, депозирані непротіворечиво и убедително. От показанията на свидетеля съдът приема за установено, че преди да се качат в колата на път към с.Неофит Рилски, всички са пили алкохол.

В мотивите към посоченото тълкувателно решение е прието, че рисково поведение е пътуването в моторно превозно средство с водач, употребил алкохол, когато то е проява на съзнателен и свободно формиран избор на увредения, по отношение на когото е налице знание за този факт, или възможност за узнаването му при проявена нормална дължима грижа. Изразяващо се в поемането на предвидим и реално очакван риск, или в неговото неоправдано игнориране, това поведение съставлява обективен принос, който е противоположен и е в пряка причинна връзка с вредоносния резултат, последица от реализираното пътно – транспортно произшествие.

В настоящия случай съставът на въззивния съд намира за доказано възражението за съпричиняване поради знание за употреба на алкохол от страна на водача на автомобила, причинил произшествието, довело до смъртта на Т.. Установено е че същите заедно са употребили алкохол, след което Т. се е качил в автомобила, управляван от Славов. Релевантни за наличието на съпричиняване са знанието на увредения, че водачът на автомобила е употребил алкохол и съзнателното му съгласие да бъде превозен от него. Размерът на съпричиняване съставът на въззивния съд определя на 30 %.

С оглед на така изложеното и определеният от въззивния съд размер на дължимото обезщетение за неимуществени вреди за родителите и определеният размер на съпричиняване на вредоносния резултат, дължимото обезщетение на всеки от родителите следва да бъде определено в размер на сумата 140 000лв. за всеки. Поради което и решение в обжалваните му частите му, с които застрахователят е осъден да заплати обезщетение на всеки от двамата ищци за разликата над 50 000лв. до 140 000лв. и с която са отхвърлени предявените искове за разликата над 140 000лв. до 200 000лв., следва да бъде потвърдено.

По отношение на началната дата на дължимата законна лихва върху обезщетението за неимуществени вреди:

При определяне на началната дата на забава в плащането на дължимото

от застрахователя обезщетение за вреди въззивният съд се позовава на разрешението, дадено от ВКС в решение № 128 от 04.02.2020г. по търг.дело № 2466/18г., първо търговско отделение. От касационната инстанция е прието, че в хипотезата на пряк иск от увреденото лице срещу застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ в застрахователната сума по чл.429 от КЗ се включва дължимото от застрахования спрямо увреденото лице обезщетение за забава за периода от момента на уведомяване на застрахователя, респективно от момента на предявяване на претенцията от увреденото лице пред застрахователя. На основание чл.493 ал.1 т.5 от КЗ застрахователят следва да покрие спрямо увреденото лице отговорността на делинквентата за дължима лихва за забава от датата на предявяване на претенцията на увреденото лице, а след изтичане на срока по чл.496 ал.1 от КЗ и при липса на произнасяне и плащане на обезщетение от застрахователя, той дължи законната лихва върху обезщетението за претърпените неимуществени вреди за собствената си забава. Поради което и началната дата на дължимата лихва за забава в настоящия случай е 09.04.2021г., когато претенцията е предявена пред застрахователя.

Предвид на това и решението на първоинстанционния съд, в частите му, с които е отхвърлена претенцията за законна лихва за периода от 09.04.2021г. до 30.04.2021г. следва да бъде отменено и законната лихва върху дължимите обезщетения за този период следва да бъде присъдена.

На основание чл.78 ал.1 от ГПК и направеното искане и с оглед изхода на спора пред въззивния съд в полза на процесуалния представител на въззивниците Д. и В. по реда на чл.38 от ЗА следва да бъде присъдена сумата по 7 663лв. представляваща адвокатско възнаграждение с ДДС за процесуално представителство на всеки от двамата пред въззивния съд.

На основание чл.78 ал.3 от ГПК и направеното искане и изхода на спора пред въззивния съд в полза на застрахователното дружество следва да бъдат присъдени само направените от него разноски за адвокатско възнаграждение съобразно отхвърлената част от исковете, предмет на въззивно производство, а именно сумата 120лв. Разноски за държавна такса не следва да бъдат присъждани с оглед неоснователността на неговата въззивна жалба.

Водим от горното, съдът

РЕШИ:

ПОТВЪРЖДАВА решение № 237 от 31.05.2023г. по търг.дело № 716/21г. по описа на Окръжен съд – Варна, в частите му, с които ЗАД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД е осъдено да заплати на В. Т. Д. и на В. Н. В., обезщетение за причинени неимуществени вреди - в болки, страдания и психически стрес от смъртта на сина им Н В.в Т. при ПТП на 09.02.2021г., виновно причинено от водача на автомобил марка „Пежо 307“ с прекратена регистрация № Х ХХХХ ХХ, застрахован по риска „ГО на автомобилистите“ в ответното дружество за разликата над 50 000лв. до присъдените на всеки от тях суми по 140 000лв., ведно със законна лихва, считано от 01.05.2021г. до окончателното изплащане на задължението и в частта му, с която са отхвърлени предявените от В. Т. Д. и В. Н. В. срещу застрахователя искове за обезщетения за претърпени неимуществени вреди от смъртта на техния син за разликата над 140 000лв. до претендираните 200 000лв.

ОТМЕНЯВА решение № 237 от 31.05.2023г. по търг.дело № 716/21г. по описа на Окръжен съд – Варна, в частта му, с която са отхвърлени претенциите за законна лихва върху присъдените обезщетения за неимуществени вреди от датата на отправяне на писмената покана до застрахователя – 09.04.2021г. до 30.04.2021г. и вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ОСЪЖДА ЗАД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД със седалище гр.София, адрес на управление гр.София, бул.“Г.М.Димитров“ № 1, ЕИК 200299615, да заплати на В. Т. Д. и на В. Н. В. законна лихва върху присъденото на всеки от тях обезщетение за неимуществени вреди в размер на 140 000лв. за периода 09.04.2021г. – 30.04.2021г.

ОСЪЖДА ЗАД „ДаллБогг: Живот и Здраве“ АД със седалище гр.София, адрес на управление гр.София, бул.“Г.М.Димитров“ № 1, ЕИК 200299615 да заплати на адвокат Р. И. М. от Софийска адвокатска колегия сумата 7 663лв. /седем хиляди шестстотин шестдесет и три лева/, представляваща адвокатско възнаграждение за въззивна инстанция за процесуално представителство на В. Т. Д. и сумата 7 663лв. /седем хиляди шестстотин шестдесет и три лева/, представляваща адвокатско възнаграждение за въззивна инстанция за процесуално представителство на В. Н. В. на основание чл.38 ал.2 от ЗА.

ОСЪЖДА В. Т. Д., ЕГН ***** и В. Н. В., ЕГН *****, и двамата от с.Неофит Рилски, община Ветрино да заплатят на ЗАД „ДаллБогг:

Живот и Здраве“ АД със седалище гр.София, ЕИК 200299615, сумата 120лв. /сто и двадесет лева/, представляваща направени за въззивно производство разноси – адвокатско възнаграждение.

Решението подлежи на касационно обжалване пред ВКС на РБ при условията на чл.280 ал.1 и ал.2 от ГПК в едномесечен срок от връчването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____